

KRAVSETT FOR MERKEORDNINGEN SPESIALITET

1 KRAV TIL PRODUKTET

- 1.1 Produktet skal ha kvaliteter utover standardprodukter i samme produktkategori.
- 1.2 Ingredienser, produksjonsmåte, opprinnelse, historie eller nyskaping skal bidra til sluttproduktets unike smaksopplevelse. Unødig bruk av tilsetningsstoffer skal unngås.
- 1.3 Produsent/varemerke skal tydelig fremkomme på produktets emballasje.
- 1.4 Det oppfordres til å bruke norske produktnavn og å fortelle på emballasjen hva som gjør produktet spesielt.

2 KRAV TIL OPPRINNELSE

- 2.1 Ingredienser skal ha norsk opprinnelse. Unntak kan gjøres for ingredienser som ikke produseres kommersielt i Norge.

3 KRAV TIL PRODUKSJONSSTED

- 3.1 Produktet skal være produsert og pakket i Norge.

4 KRAV TIL MERKESØKER / MERKEBRUKER

- 4.1 Kun produktets produsent kan søke om å bruke Spesialitet.
- 4.2 Ingredienser laget av norske landbruksbaserte råvarer skal være produsert av primærprodusenter som har etablert Kvalitetssystem i landbruket (KSL) (vedlegg 1).

Ingredienser laget av andre norske råvarer skal være produsert av primærprodusenter med kvalitetssystem som sikrer etterlevelse av lover og forskrifter.
- 4.3 Det forutsettes at virksomheten er registrert, godkjent eller autorisert av Mattilsynet for produksjon av det aktuelle produktet, og at den har et etablert kvalitetssystem.
- 4.4 Godkjente merkebrukere skal betale merkebrukeravgift etter de til enhver tid gjeldende satser fastsatt av Stiftelsen Norsk Mat (vedlegg 2).
- 4.5 Merkebruker skal revideres av en ekstern revisor med hensyn til etterlevelse av kravene til Spesialitet hvert tredje år. Merkebrukere forplikter seg til å foreta årlig egenrevisjon knyttet til etterlevelse av krav til bruk av Spesialitet. Dette gjøres på www.lokalmat.no. Merkebrukere forplikter seg til å følge opp avholdte revisjoner.

- 4.6 Merkebrukere skal årlig rapportere til Stiftelsen Norsk Mat bedriftens totalomsetning samt omsetning per produkt som er godkjent for bruk av Spesialitet. Dette gjøres på www.spesialitetportalen.no
- 4.7 Merkebrukere skal varsle Stiftelsen Norsk Mat ved endringer av godkjente produkters ingredienser, produksjonsmåte, produktnavn eller emballasje.
- 4.8 Merkebrukere skal varsle Stiftelsen Norsk Mat ved hendelser som kan ha relevans for omdømmet til merkeordningen.

5 KRAV TIL BRUK AV SPESIALITET-MERKET

- 5.1 Merkebruker har plikt til å merke godkjente produkter tydelig med Spesialitet-merket. Plasseringen av merket på emballasjen skal godkjennes av Stiftelsen Norsk Mat. Det oppfordres til å bruke merket i øvrig markedskommunikasjon.

6 GODKJENNING

- 6.1 Det må søkes om godkjenning for bruk av Spesialitet. Dette gjøres via den elektroniske søknadsportalen www.spesialitetportalen.no. For å søke Spesialitet må både virksomheten og produktet være registrert og godkjent på www.lokalmat.no
- 6.2 Merkesøker og produkt skal først vurderes av Stiftelsen Norsk Mat. Kvalifiserte søknader behandles i Fagjury Spesialitet. Søknaden avgjøres av Stiftelsen Norsk Mat på bakgrunn av fagjuryens innstilling.
- 6.3 En produktgodkjenning gjelder for 3 år av gangen. Merkebruker kan søke om fornyelse av godkjenningen. Stiftelsen Norsk Mat vurderer om produktet tilfredsstillende merkekravene. Ved tvil skal fagjuryen vurdere produktet.

7 OPPHØR AV MERKEBRUK

- 7.1 Mislighold av disse kravene, manglende innbetaling av merkebrukeravgift eller andre forhold som gjør at merkeordningen kan komme i vanry vil kunne medføre opphør av avtale om merkebruk eller tilbaketrekking av godkjenning av aktuelt produkt. Merkeeier kan også kreve korrigerende tiltak.
- 7.2 Avtalen kan sies opp av partene med 6 måneders varsel.

8 KLAGEADGANG

- 8.1 Merkesøker og merkebruker kan sende inn klage på beslutninger som Stiftelsen Norsk Mat har tatt. Klagen sendes til Stiftelsen Norsk Mat som forbereder saken for behandling i styret i Stiftelsen Norsk Mat.

9 DEFINISJONER

Produkt:

Med produkt forstås her næringsmiddel slik det er definert i [matlovsforskriften](#).

Ingrediens:

Med ingrediens forstås her ethvert stoff eller produkt, herunder aromaer, tilsetningsstoffer i næringsmidler og næringsmiddelenzymer, og enhver bestanddel i en sammensatt ingrediens som anvendes ved framstilling eller tilberedning av et næringsmiddel, og som fremdeles forekommer i det ferdige produkt, eventuelt i endret form (ref. [matinformasjonsforskriften](#)).

Råvare:

Med råvare forstås her produkter fra primærproduksjonen. Primærproduksjon omfatter produksjon, oppdrett eller dyrking av råvarer, herunder innhøsting, melking og husdyrproduksjon før slaktning. Jakt, fiske og innhøsting av viltvoksende vekster omfattes også (ref. [matlovsforskriften](#)).
Eksempel på råvare er kjøtt, fisk, melk, egg, honning, korn, oljevekster, grønnsaker, frukt, bær, potet, urter og sopp.

Norsk opprinnelse:

Kjøtt:

Kjøtt skal være produsert av dyr som er født/klekket, oppvokst, har stått i produksjon, er slaktet, bearbeidet og foredlet i Norge. Importert embryo og avkom etter importert sæd regnes som norsk.

Tamrein skal være født, oppdrettet, slaktet, bearbeidet og foredlet i Norge. Tamrein som unntaksvis krysser grensen i beitesesongen er å anse som norsk.

Vilt skal være fanget/skutt, slaktet, bearbeidet og foredlet i Norge.

Melk: Melk skal være produsert av dyr som er født og står i produksjon i Norge.

Fisk:

Saltvannsfisk skal være naturlig forekommende i norske farvann eller være fanget innenfor Norges økonomiske sone (NØS), fiskevernsonen ved Svalbard eller fiskerisonen ved Jan Mayen, og være landet, bearbeidet og foredlet i Norge.

Oppdrettsfisk skal være oppdrettet, slaktet/bearbeidet og foredlet i Norge.

Ferskvannsfisk skal være fisket, slaktet/bearbeidet og foredlet i Norge.

Skalldyr, bløtdyr og pigghuder skal være fangstet eller oppdrettet innenfor tilsvarende områder som angitt for saltvannsfisk, og være bearbeidet og foredlet i Norge.

Honning: Honning skal være produsert på bigårder lokalisert i Norge.

Vegetabiliske produkter: Vegetabiliske produkter skal være sådd eller plantet, dyrket og høstet i Norge.

Øl: Øl skal være brygget i Norge med norsk vann og det skal benyttes malt basert på norsk korn eller norsk humle.

Vedlegg 1: Etablert KSL – definisjon

Jf. Kravpunkt 4.2 skal landbruksbaserte råvarer (råvarer) være produsert av primærprodusent som har **etablert Kvalitetssystem i landbruket (KSL)**.

Hva som forstås med og legges i kravet om etablert KSL er avhengig av om man er primærprodusent eller merkebruker, og hvilken «kategori» merkebruker man er.

Ulike kategorier merkebrukere er:

- Merkebruker er selv primærprodusent og bruker bare råvarer fra egen gård (som pkt. 1)
- Merkebruker er råvarekjøper (råvarer kjøpes direkte fra primærprodusenter) (som pkt. 2)
- Merkebruker kjøper råvarer fra andre virksomheter (som pkt. 3)
- Merkebruker kjøper foredlet vare fra andre virksomheter (som pkt. 3)

Det finnes merkebrukere som faller inn under flere av disse kategoriene.

Hos merkebruker som selv ikke er primærprodusent eller som også kjøper råvarer fra andre primærprodusenter eller andre virksomheter, vil etterlevelse av kravet om «etablert KSL» dreie seg om ulike typer oppfølging av om KSL er etablert på primærleddet.

Etterlevelse av kravet om «etablert KSL» på de ulike leddene:

1) «Etablert KSL» - primærprodusent

- KSL-egenrevisjon er gjennomført årlig med maksimum intervall hver 12. måned
- Avvik gitt ved ekstern KSL-revisjon skal være lukket innen avtalte frister

2) Oppfølging av «etablert KSL» - råvarekjøper

Med råvarekjøper forstås her en virksomhet som kjøper landbruksbaserte råvarer direkte fra primærprodusenter.

Råvarekjøper skal:

- Ha en rutine for å oppdatere sitt leverandørregister i KSL-databasen
- Bidra aktivt til å gi oppdatert og aktuell informasjon om KSL til sine primærprodusenter
- Ha minst en kontaktperson i virksomheten som følger opp KSL
- Ha rutiner for å følge opp primærprodusenter som ikke har etablert KSL

- Ha rutiner for å hindre at råvare fra primærprodusenter som ikke har etablert KSL går inn i Spesialitet-godkjente produkter

3) Oppfølging av «etablert KSL» - andre virksomheter

En merkebruger som kjøper landbruksbaserte råvarer eller ferdig foredlet næringsmiddel fra andre virksomheter, skal ha som krav i sine leverandøravtaler at primærprodusentene følges opp i tråd med punkt 2.

Vedlegg 2: Kostnader ved bruk av Spesialitet-merket

Saksbehandlingsgebyr

Søknadsgebyr ved første gangs søknad om bruk av Spesialitet	kr 4.000,-
Behandling av søknad i Fagjury Spesialitet for godkjenning per produkt	kr 2.000,-
Behandling av søknad i Fagjury Spesialitet for fornyelse av godkjenning per produkt	kr 2.000,-

Virksomhet som søker om godkjenning for første gang blir fakturert når produktet er godkjent. Dersom produktet ikke godkjennes sendes ingen faktura.

Årlig merkebrugeravgift

Merkebruger skal betale en årlig avgift til Stiftelsen Norsk Mat. Avgiften beregnes med utgangspunkt i en fast grunnavgift og en omsetningsbasert avgift.

Gjeldende årlig merkebrugeravgift:

Fast grunnavgift:	8.000,- per produksjonssted
Omsetningsbasert avgift:	1 ‰ av omsetning godkjente produkter
Maksimal årlig merkebrugeravgift:	150.000,-

Det betales ikke merkebrugeravgift i søknadsåret, men avgiften beregnes fra 01.01 året etter at merkebrugeravtale er inngått.

Til grunn for beregningen skal omsetningen for Spesialitet-godkjente produkter foregående kalenderår benyttes. Ved første gangs avgiftsberegning legges omsetning foregående kalenderår til grunn.

Avgiftssatsene kan justeres årlig av styret i Stiftelsen Norsk Mat. Alle satser er eks. moms.

01.03 2023